

Justis- og beredskapsdepartementet

Oslo, 15. oktober 2020

Deres ref. 20/3159 ES AØL

HØRINGSUTTALELSE FRA RETTSPOLITISK FORENING – NOU 2020: 4 STRAFFELOVRÅDETS UTREDNING NR. 1: KRIMINALISERING AV DELTAKELSE I OG REKRUTTERING TIL KRIMINELLE GRUPPER

1. Innledning

Det vises til departementets høringsbrev av 24. juni 2020 vedrørende straffelovrådets utredning av kriminalisering av deltakelse i og rekruttering til kriminelle grupper.

Rettspolitisk forening (Rpf) er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Rettspolitisk forening arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre den rettslige situasjonen for sosialt vanskeligstilte grupper. Vi ønsker med dette å uttale oss om de foreslåtte endringene i straffeloven.

Rettspolitisk forening mener at det foreslåtte straffebudet ikke bør innføres. Dette begrunnes hovedsakelig i manglende empirisk materiale til å begrunne behovet for en slik lovhjæmmel, og at det foreslåtte straffebudet, etter foreningas syn, er et for stort skritt mot en preventiv strafferett, vekk fra idealet om en rettsstatlig strafferett¹, som foreninga ikke støtter.

Subsidiært støtter Rettspolitisk forening lovutkastets alternativ 1 fremfor alternativ 2. Alternativ 2 ligger nær å forby visse organisasjoner, noe foreninga mener kan få politiske slagsider som vi ikke er tjent med. Det vil være et større inngrep i foreningsfriheten å forby en hel gruppe, enn å straffe enkeltmedlemmer. I tillegg vil forbud av organisasjoner kunne virke svært stigmatiserende for folk som tidligere har hatt noe å gjøre med den forbudte organisasjonen. Foreninga ser det også slik at alternativ 1 innebærer et høyere vesentlighetskrav til deltakelse enn alternativ 2. Standpunktene begrunnes i det følgende.

2. Kriminaliseringsspørsmålet

2.1. Overordnede rammer for kriminaliseringsspørsmålet

Sentralt for vurderingen av hvorvidt deltakelse i, og rekruttering til, kriminelle gjenger skal kriminaliseres er hvordan dette forholder seg til grunnleggende menneskerettigheter. Rådet peker på at "strafferetten skal sikre et vern mot inngrep fra andre i deres friheter og rettigheter, men også vise tilstrekkelig respekt for de mistenktes rett til frihet". Foreninga sier seg klart enige i dette, men påpeker videre at andres inngripen i dette tilfellet også gjelder myndighetens inngripen.

---

¹ Fragment til forståing av den rettsstatlige strafferetten, Jørn Jacobsen (2009)

Den grunnleggende foreningsfriheten, at enhver har rett til å danne, slutte seg til og melde seg ut av foreninger, følger av både Grunnloven § 101 og av EMK art. 11. Rådet uttaler at denne "kan" utgjøre en skranke for kriminaliseringen. Foreninga mener det er klart at foreningsfriheten både bør og skal utgjøre en skranke. At en organisasjon sine målsetninger ikke harmonerer med verdiene samfunnet ellers er bygget på, vil ikke være tilstrekkelig til at organisasjonen ikke nyter vern av de ovennevnte regler, fremhever Rådet. Slik skal det heller ikke være. Det skal ikke gjøres betydelige inngrep i individers grunnleggende friheter på utilstrekkelig grunnlag.

Unntakene følger av EMK art. 11 annet ledd. Foreningsfriheten kan innskrenkes så lenge inngrepet er lovhjemlet, har et formål nevnt i konvensjonen, og er nødvendig i et demokratisk samfunn. Kravet til lovhjemmel har en side til klarhetskravet. Rådet tar til orde for en rettslig standard som gir uttrykk for en alvorsgrad. Foreninga mener et slikt inngrep i foreningsfriheten som her foreslått, tydelig må uttrykke lovgivers vilje, og sikre tilstrekkelig forutberegnelighet for enkeltindividet.

At innskrenkingen skal være nødvendig i et demokratisk samfunn innebærer en forholdsmessighetsvurdering. Foreninga setter spørsmålstegn ved hvorvidt kriminalisering av deltakelse i og rekruttering til kriminelle gjenger utgjør et forholdsmessig inngrep dersom det ikke tydelig kan vises til at andre tiltak har vært forsøkt for å motarbeide slike forhold som nå ønskes kriminalisert. Rettspolitisk forening mener flere av de alternative tiltakene utredningen foreslår er viktigere virkemidler for å bekjempe gjengkriminalitet enn et nytt straffebud. Spesielt mener foreninga politiets forebyggende arbeid bør styrkes. Verdien av et tilstedeværende politi med lokalkunnskap bør ikke undervurderes. Videre er foreninga positiv til å utrede muligheten for å utvide praksisen med anonym vitneførsel, samt å bedre vernet til personer som forklarer seg for politi og for retten. Dette kan også lette politiets arbeid.

Foreninga mener en særlig oppgave må være å forebygge at barn og unge rekrutteres til kriminelle grupper. Det fremgår av Kripos' situasjonsbeskrivelse at yngre slektninger og risikoutsatt ungdom rekrutteres og utnyttes av gjenger, blant annet til å selge narkotika og utøve vold. Utredningen viser også til at kriminelle grupper ofte er virksomme i områder med sosioøkonomiske utfordringer. Rettspolitisk forening påpeker at dette gjenspeiler etablert kunnskap om sammenhengen mellom levekår og kriminalitet.

Foreninga mener det er et samfunnsansvar å sørge for at barn og unge har reelle fellesskapsarenaer der de kan oppleve mestring og erfare tilhørighet. Det er forutsigbart at ungdom i vanskelige livssituasjoner preget av «fattigdom, trangboddhet og lav deltakelse i etablerte samfunnsinstitusjoner» knytter seg til kriminelle gjenger. I foreningas øyne bør det derfor være en prioritert politisk oppgave å styrke arbeidet for barn og ungdom som vokser opp i lavinntektsfamilier. Hensiktsmessige tiltak kan være helse- og velferdstilbud som retter seg mot unges psykiske helse, oppsøkende tjenester, samt å ruste opp fritidstilbud for ungdom, som fritidsklubber.

2.2. Forslagets begrunnelse

Rettspolitisk forening mener at Straffelovrådet har anlagt en prinsipiell og avbalansert tilnærming til kriminaliseringsspørsmålet, noe som er meget positivt. Foreninga mener likevel at forslaget om kriminalisering ikke er godt nok begrunnet.

For det første mener foreninga at det empiriske grunnlaget for nettopp slike handlinger som foreslås kriminalisert ikke er godt nok. Rettspolitisk forening anerkjenner at organisert

kriminalitet er et problem i Norge som i mange andre land, men grunnlaget for at det er så mye verre nå enn tidligere synes uklart. Straffeloven av 1902 hadde et lignende forbud som det som nå foreslås, uten at det ble videreført i straffeloven av 2005 da den trådte i kraft, høsten 2015. Rettspolitisk forening kan ikke se at situasjonen er så forandret nå at vurderingen fra den gang ikke lenger står seg. Rapporten fra Kripos er etter foreningas synspunkt ikke tydelig nok her til at det kan begrunne et slikt forbud. Erfaringer fra land som det er sammenliknet med i utredningen etterlater ikke overbevisende effekter av kriminalisering, og det foreslåtte forbudet vil kreve store ressurser å håndheve.

Videre mener Rettspolitisk forening at mye klanderverdig adferd av det slaget som forslaget omhandler, vil kunne fanges opp av eksisterende lovgivning. Særlig straffelovens bestemmelse om medvirkning vil kunne dekke flere slike handlinger som utkastet tar sikte på å ramme. Foreninga vil her påpeke at man har dratt en grense for de straffrie forberedelser, og at handlinger som anses som straffrie forberedelser bør være straffritt selv om man tilhører en gruppe.

Man kan tenke seg bruk av konstruksjoner som «medvirkning til forbund om alvorlig organisert kriminalitet», jf. strl. § 198, jf. § 15 – som et slikt virkemiddel. Da rammer man f.eks. bidrag fra noen som vet at to andre har planlagt å gjøre noe straffbart, uten å ramme noen som bidrar til en gruppe som vedkommende vet generelt driver med straffbare handlinger, men som ikke vet om konkrete planer.

2.3. Prinsipielle betraktninger

Arbeidet med straffeloven av 2005 introduserte en del nye kriminalpolitiske føringer, herunder hva som bør ligge til grunn for kriminaliseringsvurderinger. Straffelovrådet bygger videre på dette i sin utredning, og skadefølgeprinsippet fremheves. Det er positivt at utredningen bygger kriminaliseringsvurderingen på slike prinsipper. Rettspolitisk forening vil imidlertid påpeke at skadefølgeprinsippet, slik det blir tolket og anvendt, både i denne utredningen og i forarbeidene til den nye straffeloven – utelater et vesentlig element i skadefølgeprinsippet.

Skadefølgeprinsippet, stammer fra angloamerikansk rettstenking. Prinsippet bebuder at det utelukkende er legitimt å kriminalisere adferd som er egnet til å skade, eller skape en fare for skade, *på andre enn seg selv*. Det sistnevnte elementet er for det meste utelatt i utredningen. Unnfangelsen av skadefølgeprinsippet tilskrives gjerne den liberalistiske engelske filosofen John Stuart Mill (1806-1873). Mill skrev at “[T]he only purpose for which power can be rightfully exercised over any member of a civilized community, against his will, is to prevent harm to *others*”² (foreningas kursivering). På engelsk kalles skadefølgeprinsippet gjerne for «the harm principle». Dersom det i norsk lovgivningstradisjon ikke siktes til prinsippet som Mill først formulerte, burde lovgiver være klar og tydelig på dette – at skadefølgeprinsippet som omtales, er den «norske» versjonen av prinsippet til Mill, som altså ikke er nøyaktig det samme.

Hensynet bak skadefølgeprinsippet er å bevare individers frihet og autonomi, i størst mulig grad. Straffelovrådet skriver at strafferett skal være en balanse mellom individers sfærer av autonomi. Foreninga støtter dette. I anvendelsen av skadefølgeprinsippet oppstår det

---

² Mill, John Stuart. On Liberty. England, 1869

imidlertid en rekke spørsmål, som Straffelovrådet til dels har besvart, herunder hva som må skades eller utsettes for fare for skade, for å legitimere kriminalisering. I utredningen er dette formulert som «interesser som har et rettmessig krav på vern». Selv om dette ved første øyekast kan høres fornuftig ut, mener foreninga at det er ved slike formuleringer det kan «skli ut» - og forskjellen mellom det «norske» og det «ekte» skadefølgeprinsippet blir synlig.

Spørsmålet om hvilke interesser som har et rettmessig krav på vern blir sentralt. Hvilken adferd som legitimt kan kriminaliseres blir uoversiktlig når skadefølgeprinsippet ikke kvalifiseres i tråd med dets opprinnelige mening, som nevnt over. Det er riktig som Straffelovrådet skriver i utredningen på s. 59 at «Handlingens straffverdighet er med andre ord grunnlagt i dens skadepotensial.» Det som mangler her er som nevnt at det skal være snakk om et potensial for skade på «andres» interesser. Det kan også være fornuftig å snakke om «rettsgoder» og ikke bare om «interesser», i spørsmål om kriminalisering, slik det gjerne gjøres i tysk rettstradisjon.³ Straffelovrådet har ikke vært konsekvent i sin formulering av skadefølgeprinsippet, noe som bidrar til uklarhet over hvilken definisjon som faktisk legges til grunn – og dernest, hvordan kriminaliseringsspørsmålet bår slå ut.

Dersom skadefølgeprinsippet skal være førende for kriminaliseringsspørsmålet, mener foreningen at det «ekte» skadefølgeprinsippet bør danne utgangspunkt for slike vurderinger. Videre bør det praktiseres full åpenhet om hvorvidt det gjøres unntak fra prinsippet. Kriminalisering av rekruttering og deltakelse i kriminelle grupper i sin rene form, er et slikt unntak, og et unntak fra tradisjonen om rettsstatlig strafferett og prinsippet om at en person kun skal være ansvarlig for egne handlinger.

Det er klart at enkelte bidrag til en organisert kriminell gruppe vil være tidsmessig og materielt sett nære skadeforvoldelse på andres rettsgoder. Samtidig mener foreninga at det foreslåtte straffebudet favner så vidt at det også vil fange opp adferd som langt i fra representerer noen slik nær farerisiko. Foreninga mener at dette vil utgjøre et for stort inngrep i den private handlefrihet til at det kan forsvares med det presenterte empiriske grunnlaget som skal bevise behovet for kriminalisering – selv om straffebudet utformes slik at det kun rammer «vesentlige bidrag». Foreningen mener for øvrig at de viktigste bidragene til en kriminell gruppes straffbare handlinger allerede vil kunne fanges opp av bestemmelsene om medvirkning, som nevnt over.

Dersom departementet går videre med Straffelovrådets anbefaling, er det viktig at skadefølgeprinsippet blir tatt på alvor. Foreningen vil vise til følgende sitat, som bør synliggjøres og inntas i de videre forarbeidene til lovforslaget:

«Også skadefølgeprinsippet og det strafferettslige skyldprinsippet taler for at kriminaliseringens rekkevidde må avgrenses til aktive bidrag som styrker den kriminelle gruppens straffbare virksomhet eller formål. For å fullt ut ivareta disse prinsippene, må straffebudet ha vilkår som sikrer at kun den klanderverdige atferd som kan føre til skade eller fare for skade blir straffet. Vilkårene må sikre at mer trivielle handlinger og handlinger som i seg selv medfører lite fare for skade, ikke rammes.»

Det er positivt at utredningen også følger opp de andre kriminaliseringsprinsippene fra forarbeidene til straffeloven. Straffelovrådet vurderer både hensiktsmessigheten og

---

³ <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/44499/Grenser-for-kriminalisering-619.pdf?sequence=10&isAllowed=y>

nødvendigheten (subsidiaritet) av kriminalisering. Her skal foreninga bemerke at årsakene til organisert kriminalitet, særlig blant unge, burde bekjempes ved å jobbe mot fattigdom og utenforskap. Dette anerkjennes også i utredningen. Dette momentet setter spørsmålet om subsidiaritet på prøve, og foreningen er av den oppfatning at flere tiltak mot fattigdom og utenforskap bør utprøves, før et nytt straffebud innføres. Ut ifra skadefølgeprinsippet ligger den klare «bevisbyrden» på staten, som må forsvare over for landets innbyggere, om det er tilstrekkelig grunn til å nykriminalisere adferd. Dersom problemet med organisert kriminalitet kan dempes med andre midler, skal kriminalisering i de aller fleste tilfeller unnlates.

Kriminalisering av slik adferd som forslaget omhandler, vil innebære et skritt nærmere en preaktiv strafferett. Det krever en meget god begrunnelse, noe foreninga som nevnt i punkt 2.1 mener ikke fremkommer tilstrekkelig av Straffelovrådets utredning.

3. Utformingen av straffebudet

3.1. Kriminaliseringens rekkevidde

Når kriminaliseringens rekkevidde skal vurderes, tar Rådet utgangspunkt i tre spørsmål: hva slags grupper kriminaliseringen skal ramme, hvilke former for deltakelse som skal rammes, og hvilken tilknytning som skal kreves mellom deltaker og gruppe. Spørsmålene er definerende for hvordan straffebudet skal utformes.

Til spørsmålet om hva slags grupper kriminaliseringen skal ramme, foreslår Rådet at dette kun skal gjelde deltakelse i de gruppene som driver alvorlige former for kriminalitet – kriminaliteten skal nå en viss alvorsterskel.

Rådet kommer med betraktninger om hvordan denne alvorsterskelen best kan utformes, og lander på at begrepet frytkapital her skal være styrende. Dette foreslås gjennom en rettslig standard som er rettet mot kriminalitetens konsekvenser. Rettspolitisk forening mener at en slik løsning kan være vanskelig å rette seg etter, og dermed bryte med hensynet til forutberegnelighet. Det anerkjennes at det foreligger et behov for en smidig regel som er anvendbar på ulike typetilfeller, men individene skal ha adgang til å forutberegne sin rettsstilling. De skal selv enkelt kunne vurdere hvorvidt deres deltakelse i en gruppe er straffbar eller ikke. Straffebudet må ikke utformes på en slik måte at det er intetsigende for den enkelte. Det må heller ikke utformes slik at det i seg selv er intetsigende, og at det dermed er avhengig av å tillegges mening, og i for stor grad fortolkes, av domstolene. Lovgivers vilje må være tydelig i tilfeller der nye handlinger og handlemønstre kriminaliseres.

Til spørsmålet om hvilke former for deltakelse som skal rammes, foreslår Rådet at det kun er aktive bidrag/kvalifisert deltakelse som rammes, og at det må være krav til at det bidraget har styrket gruppens formål eller aktivitet. Også her er hensynet til forutberegnelighet viktig. Straffebudet må utformes på en måte som gjør det svært tydelig hva slags tilknytning som rammes.

Flertallets forslag om kriminalisering av deltakelse og rekruttering, omfavner en målgruppe med vidt spekter. Den treffer både deltakere som løpegutter og bakmenn, samt grupperinger som ungdomsgjenger og organisert kriminalitet med internasjonale forbindelser. Målgruppen omfavner dermed både ressurssterke og ressursvake aktører. Når kriminaliseringen fremstilles som et tiltak mot grupper for å forebygge kriminalitet, er det viktig å løfte frem

målgruppen for å ivareta rettssikkerheten. Straffelovrådets målsetting ser ut til å være at det nye straffebudet skal kunne benyttes for å gå etter «bakmenn». Bakmenn beskrives som mest gunstige å kunne straffe, fordi de er de mest ressurssterke og farlige aktørene. Samtidig er disse medlemmene også de mest tilpasningsdyktige, mens «løpeguttene» er mest utsatt. Rådet påpeker selv at det ikke er løpeguttene som sanker inn den største fryktkapitalen. Dermed er det også usikkert om kriminaliseringens målsetting, om å begrense fryktkapital, kan nås med et slikt straffebud som foreslås.

Rådet påpeker at kriminalisering av deltakelse og rekruttering skal ta høyde for grovhet og kunnskap ved deltakelse og hvilken virksomhet en deltar i. Videre kan en stille spørsmål ved om en bør ha egne bestemmelser for de ulike gruppene og grovheten bak handlingene. Årsaker bak dannelse og rekruttering til gjenger kan være annerledes fra organiserte og globale nettverk.⁴ I tillegg kan slike forebyggende lover utfordre uskyldpresumpsjonen.⁵ For å unngå at en går i retning av et preventivt straffesystem, kan en avgrensning av anvendelsesområde derfor styrke rettssikkerheten.

Etter Straffelovrådets vurdering, er det usikkert hvor hensiktsmessige de preventive hensynene er. Flere steder i utredningen kastes det lys over at kriminalisering ikke nødvendigvis er avskrekkende mot deltakelse i kriminell aktivitet eller kriminell gruppe. Rådet tar høyde for at kriminalisering til og med kan ha en motstridende effekt. Det påpekes at kriminalisering kan bidra til å framstille grupper som mer truende og uønskede, der effektene er økt fiendtlighet utad og fellesskapsfølelse innad. Kriminalisering kan også bidra til at grupper tilpasser seg den nye virkeligheten, for eksempel ved at gruppene «går under jorden». Straffelovrådet er bevisst på dette, og skriver at det kan være positivt at gruppene går under jorden. Samtidig er en del av argumentet for nytt straffebud et ønske om å sette fokuset på gruppestrukturene, for å kunne forstå hva som foregår innad i gruppene. Det er uklart hvordan dette praktisk skal gjøres dersom konsekvensen av kriminalisering er at gruppene tilpasser seg og blir mindre synlige. Her er det noe uklart hvordan intensjonen henger sammen med framgangsmåten.

Foreningen mener at det bør inntas flere eksempler på handlingsalternativer som rammes av bestemmelsen. Et straffebud som det foreslåtte må ha et høyt nivå av klarhet og bidra til ekstra forutberegnelighet, av de grunner som nevnt over. Foreninga har derfor omformulert utvalgets forslag 1. Dersom forslaget ikke inntas fremhever foreninga at det blir spesielt viktig at forarbeidene presiserer hva som ligger i at den som «på annen vesentlig måte deltar i» de straffbare aktivitetene til en organisert kriminell sammenslutning kan straffes.

Høyesterett har tolket «deltakelse» i strl. § 136 a (deltakelse mv. i terrororganisasjon) slik at deltakelse «som det klare utgangspunkt skjer gjennom å gjøre noe aktivt», jf HR-2018-1650-A avsnitt 41 og 46. Når det i forslaget foreslås at deltakelsen må være «vesentlig» må terskelen etter en naturlig språklig forståelse anses for å være relativt høy, slik at et blott medlemskap i en organisert kriminell sammenslutning faller utenfor bestemmelsens anvendelsesområde – det kreves også her aktiv deltakelse. For å oppnå sammenheng i regelverket må det kreves mer enn den aktive deltakelse som Høyesterett forutsetter skal gjelde i strl. § 136 a. Hvor aktiv deltakelse som kreves bør primært lovteksten gi eksempler på, subsidiært forarbeidene. Den samme oppfordringen gjelder dersom mindretallets forslag blir vedtatt.

---

⁴ Larsson, P. (2008), *Organisert kriminalitet*. Oslo. Pax forlag.

⁵ Lomell, H. M. (2014) «Forventninger om beskyttelse», i L. Hauske, T. K. Haagensen og S. E. R. Yazdani (red) *Fra Terror til Overvåking*. Oslo: Vidarforlaget AS.

Foreningen kan være enige i rådets vurderinger om at det ikke bør foreslås at deltakeren har fått aksept fra de andre i gruppen og at det ikke kreves noe medlemsregister eller lignende formell oversikt over medlemmene, for at deltakeren skal kunne rammes av straffebudet. Det vises samtidig til bemerkningene ovenfor om at deltakelse alene ikke vil rammes av bestemmelsens anvendelsesområde og det bør oppstilles eksempler på hvordan en deltaker kan delta aktivt uten å ha aksept fra de andre i gruppen.

Til tross for at foreningen kan være enige i at deltakeren ikke behøver aksept fra den andre i gruppen, så er foreningen kritiske til rådets begrunnelse i punkt 16.3.2. Rådet viser til utfordringer ved å bevise stridshandlinger begått i en væpnet konflikt i utlandet og effektivitetshensyn tilsier «at det i vilkåret «deltakelse» ikke kan innfortolkes noe krav om at vedkommende formelt er medlem eller tilsluttet gruppen». Foreningen har vanskelig for å se at de samme bevismessige hensynene gjør seg like sterkt gjeldende for lovbrudd begått i utlandet som i Norge. Dette svekker utvalgets begrunnelse for at deltakere som ikke har aksept fra de andre i gruppen rammes av bestemmelsen.

3.2 Plassering i loven, skyldkrav, medvirkning, forsøk og strafferamme

Foreninga stiller seg bak utvalgets vurderinger om plassering av straffebestemmelsen i loven. Videre støtter foreninga at skyldkravet bør være forsett, og at medvirkning ikke bør rammes. Foreninga er uenig i straffelovrådets vurdering av forsøk, og mener at forsøk ikke bør være straffbart. Å straffe f.eks. forsøk på rekruttering av en person til en kriminell gruppe (som mislykkes), er så langt fra å skade andres interesser at det ikke bør kriminaliseres.

Videre bør den foreslåtte strafferammen settes lavere. Når en eventuelt skal kriminalisere noe som er så langt fra våre strafferettslige tradisjoner, burde en gå skrittvis og forsiktig frem og se an hvor effektivt straffebudet er, før en så høy strafferamme som 3 år velges. Tanken om nødvendighet og «det minste inngreps prinsipp», må gjennomsyre kriminaliseringsvurderingen. Hvis en strafferamme på 1 år viser seg egnet til å skape den tilsiktede allmennpreventive effekt, må det være nok. Dessuten antar foreninga at det vil være en rekke saker hvor det foreslåtte straffebudet bare vil være ett av flere straffebud i samme tiltalebeslutning, sammen med andre alvorligere lovbrudd.. Strafferamme for dette lovbruddet vil trolig ikke være avgjørende for den samlede straffen som utmåles.

Foreninga vil vise til følgende alternative lovforslag, som etter vårt syn vil styrke forutberegnelighetseffekten av straffebudet, i tillegg til at man vil ta noen skritt nærmere oppfyllelse av skadefølgeprinsippet:

«§ 199. Straff for deltakelse mv. i organisert kriminell sammenslutning

Med fengsel inntil 31 år straffes den som danner, rekrutterer medlemmer til, **yter betydelig materiell støtte til**, eller på annen vesentlig måte, **aktivt** deltar i, eller **klart** fremmer de straffbare aktivitetene til, en organisert kriminell sammenslutning.

For å rammes av første ledd må sammenslutningen bestå av tre eller flere personer, forfølge et felles ulovlig formål, og som ledd i sine aktiviteter begå alvorlige straffbare handlinger som krenker liv, helse eller frihet.

I vurderingen av om det foreligger en slik sammenslutning, skal det særlig legges vekt på om den har en rollefordeling, medlemmenes grad av lojalitet til sammenslutningen framfor

rettsordenen, samt om navn, symboler og andre kjennetegn brukes på en måte som er egnet til å skape frykt i samfunnet. Medvirkning **og forsøk**, straffes ikke.» (foreningas utheving)

Rettspolitisk forening vil til slutt understreke at dette forslaget er subsidiært, for det tilfelle at man går videre med å kriminalisere deltakelse mv. i organisert kriminell sammenslutning. Foreningas klare standpunkt er at dette straffebudet ikke burde innføres.

***

Eventuelle spørsmål kan rettes til styret i Rettspolitisk forening på e-post til styret2@rpf.no.

Med vennlig hilsen
Rettspolitisk forening